

3ο Θερινό Σεμινάριο Κόνιτσας: Ανθρωπολογία, Εθνογραφία και Συγκριτική Λαογραφία του Βαλκανικού Χώρου

Κόνιτσα, 27/7-9/8 2008

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σε συνεργασία με το δίκτυο πανεπιστημίων «Border Crossings» και το Δήμο Κόνιτσας, διοργανώνει το 3ο θερινό σεμινάριο με θέμα «Ανθρωπολογία, Εθνογραφία και Συγκριτική Λαογραφία του Βαλκανικού Χώρου» στην πόλη της Κόνιτσας στο χρονικό διάστημα 27/7-9/8 2008.

Θα πραγματοποιηθούν τα ακόλουθα σεμινάρια:

(Συντονιστής: Καθηγητής Βασίλης Νιτσιάκος)

1η ομάδα μαθημάτων (μαθήματα 1ης εβδομάδας)

- «Ανθρωπολογική θεωρία και η κατανόηση των Βαλκανίων»**
Δρ. Deema Kaneff, Κέντρο Ρωσικών και Ανατολικοευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο του Birmingham
Δρ. Γιώργος Αγγελόπουλος, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη
Δρ. Ελευθερία Δέλτσου, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος
Δρ. Αλίκη Αγγελίδου, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα
- «Εθνογραφία των 'κοινωνικά περιθωριοποιημένων ομάδων': Θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις»**
Δρ. Ljupco Risteski, Ινστιτούτο Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Αγ. Κυρίλλου και Μεθοδίου, Σκόπια
Vanja Dimitrievski, Ινστιτούτο Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Αγ. Κυρίλλου και Μεθοδίου, Σκόπια
- «Το μεταναστευτικό φαινόμενο: δεδομένα και πολιτικές - Μετανάστευση και Έθνος στο πλαίσιο του ύστερου καπιταλισμού»**
Καθηγητής Χαράλαμπος Κασίμης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Δρ. Γιώργος Τσιμουρής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα
- «Εισαγωγή στη μελέτη της προφορικής παράδοσης: Συγκριτική μέθοδος, επιτόπια έρευνα και εθνογραφία»**
Δρ. Μαριλένα Παπαχριστοφόρου, Κέντρο Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Ακαδημία Αθηνών

2η ομάδα μαθημάτων (Πα-Κυ, 1-3/8)

- «Εθνογραφική έρευνα σε μεθοριακές περιοχές: Άσκηση στις δύο πλευρές του ελληνο-αλβανικού συνόρου»**
Καθηγητής Βασίλης Νιτσιάκος, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Δρ. Βασίλης Δαλκαβούκης, Τμ. Ιστορίας και Εθνολογίας, Δημοκρίτειο Παν. Θράκης, Κομοτηνή
Κώστας Μάντζος, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

3η ομάδα μαθημάτων (μαθήματα 2ης εβδομάδας)

- «Η αγορά και η εμπορευματοποίηση των παραδόσεων»**
Καθηγητής Vintila Mihailescu,

7. «Κατανάλωση και μετα-σοσιαλιστικές κοινωνίες»

Δρ. Evgenia Blagoeva, Τμήμα Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας, New Bulgarian University, Σόφια

Δρ. Ilia Iliev, Τμήμα Εθνολογίας Ethnology, Πανεπιστήμιο Κλίμεντ Όχριντσκι, Σόφια

8. «Φύλο, σεξουαλικότητα, εθνοτική ταυτότητα: Σύνθετες διαδρομές»

Δρ. Αλεξάνδρα Μπακαλάκη, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Α.Π.Θ.

Δρ. Βενετία Καντσά, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη

9. «Μουσική και χορός στα Βαλκάνια: Πολιτισμός, ταυτότητες και εξουσία»

Δρ. Παναγιώτης Πανόπουλος, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη

Δρ. Ιωάννης Μάνος, Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα

Περιγραφή των σεμιναρίων

► «Ανθρωπολογική θεωρία και η κατανόηση των Βαλκανίων»

Δρ. Deema Kaneff , Δρ. Γιώργος Αγγελόπουλος, Δρ. Ελευθερία Δέλτσου, Δρ. Αλίκη Αγγελίδου

Τα Βαλκάνια έχουν προσελκύσει το αυξανόμενο ενδιαφέρον πολλών κοινωνικών ανθρωπολόγων την τελευταία δεκαετία. Το αποτέλεσμα των εργασιών τους επηρέασε τόσο την ανθρωπολογική θεωρία όσο και την κατανόηση των κοινωνιών της ΝΑ Ευρώπης. Ο κύκλος αυτών των διαλέξεων εστιάζει στις απαρχές της εθνογραφικής μελέτης του Βαλκανικού χώρου, στις ανθρωπολογικές μελέτες του μεσοπολέμου, στην ανάπτυξη της Ανθρωπολογίας της Μεσογείου και τις αναφορές της στα Βαλκάνια, στις μεταμοντέρνες αναγνώσεις της περιοχής, στις κοινωνικο-οικονομικές μεταβολές στα πλαίσια της μετα-σοσιαλιστικής διαμόρφωσης καθώς και στην επίδραση των διαδικασιών Ευρωπαϊκής ενοποίησης. Διδακτικές μέθοδοι: διαλέξεις, προβολές εθνογραφικών φιλμ, σεμιναριακές παρουσιάσεις εργασιών. Το μάθημα προσφέρεται στα αγγλικά.

Η Deema Kaneff (d.kaneff@bham.ac.uk) πήρε το διδακτορικό της δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο της Αδελαΐδας της Αυστραλίας και υπήρξε μεταδιδακτορική υπότροφος στο Πανεπιστήμιο του Cambridge. Εργάστηκε ως Senior Research Fellow στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Max Planck στο Halle της Γερμανίας και σήμερα είναι Αν. Καθηγήτρια Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Κέντρο Ρωσικών και Ανατολικοευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Birmingham. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στις κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές στην Ανατολική Ευρώπη (Βουλγαρία και Ουκρανία, ειδικότερα στις νέο-φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις και στις αναδυόμενες ανισότητες).

Ο Γιώργος Αγγελόπουλος (avgjagel@otenet.gr) είναι επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε Κοινωνιολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Κοιν. Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο του St. Andrews και του Cambridge (Ph.D.). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν τη μελέτη του εθνικισμού, του εθνοτισμού, της μετανάστευσης και των μειονοτήτων στα Βαλκάνια.

Η Ελευθερία Δέλτσου (eldelt@uth.gr) είναι λέκτορας στο Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο. Σπούδασε Αγγλική Φιλολογία και Λαογραφία στο Α.Π.Θ. και Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Indiana University (Ph.D.) Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στις πολιτικές του πολιτισμού και του παρελθόντος, στον τουρισμό, στις θεωρητικές και καθημερινές εννοιολογήσεις της «παράδοσης» και της «νεωτερικότητας», στην κατασκευή ομάδων, ταυτοτήτων και τόπων, στην έννοια της ανάπτυξης κυρίως μέσα στα πλαίσια της Ε.Ε.

Η Αλίκη Αγγελίδου (alangel@panteion.gr) είναι λέκτορας στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Σπούδασε Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και στην Ecole des

Hautes Etudes en Sciences Sociales (Ph.D.). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στις κοινωνικο-οικονομικές μεταβολές στη μετασοσιαλιστική Βουλγαρία καθώς και σε ζητήματα μετανάστευσης και πολυπολιτισμικότητας στην Ελλάδα.

► «Εθνογραφία των ‘κοινωνικά περιθωριοποιημένων ομάδων’: Θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις»

Δρ. Ljupco Risteski, Vanja Dimitrievski

Το μάθημα αυτό ασχολείται με τις «κοινωνικά περιθωριοποιημένες ομάδες». Πιο συγκεκριμένα εστιάζει την προσοχή του σε κοινωνικές ομάδες ομοφυλοφίλων και αμφιφυλοφίλων, άτομα που συμμετέχουν σε πρακτικές αγοραίου έρωτα καθώς και χρήστες ναρκωτικών και εξερευνά πτυχές της κοινωνικής τους ζωής. Παράλληλα, το μάθημα εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους ορίζονται οι ομάδες αυτές στην Ανθρωπολογία και σε άλλες κοινωνικές επιστήμες. Τέλος, συζητά τα επιστημολογικά και μεθοδολογικά προβλήματα που τίθενται κατά την εθνογραφική μελέτη των θεμάτων αυτών μέσα από τη χρήση παραδειγμάτων από επιτόπιες έρευνες που διεξήγαγαν ερευνητές του Ινστιτούτου Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας του πανεπιστημίου των Αγ. Κυρίλλου και Μεθοδίου της πόλης των Σκοπίων.

Ο Δρ. Ljupco S. Risteski (risteski@iunona.pmf.ukim.edu.mk) είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Ινστιτούτο Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας του πανεπιστημίου των Αγ. Κυρίλλου και Μεθοδίου των Σκοπίων. Πήρε το μεταπτυχιακό του δίπλωμα (1997) από το Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου και το διδακτορικό του (2002) από το Πανεπιστήμιο των Αγ. Κυρίλλου και Μεθοδίου των Σκοπίων. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν θέματα Βαλκανικής Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας, και, κυρίως, στους τομείς της μυθολογίας και των θρησκευτικών μύθων των Βαλκανικών Σλαβικών λαών.

Ο Vanja Dimitrievski (vanja.dimitrievski@gmail.com) είναι ερευνητής στο Ινστιτούτο Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας του πανεπιστημίου των Αγ. Κυρίλλου και Μεθοδίου των Σκοπίων.

• «Το μεταναστευτικό φαινόμενο: δεδομένα και πολιτικές - Μετανάστευση και Έθνος στο πλαίσιο του ύστερου καπιταλισμού»

Καθηγητής Χαράλαμπος Κασίμης, Δρ. Γιώργος Τσιμουρής

Το μάθημα αυτό θα επικεντρώσει το ενδιαφέρον του στην ανάλυση του μεταναστευτικού φαινομένου στην Ευρώπη και ειδικότερα στις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου και των Βαλκανίων. Πρώτα, θα αναλυθεί η αντιστροφή των μεταναστευτικών ρευμάτων προς τη Νότια Ευρώπη στα πλαίσια των εξωτερικών παραγόντων, όπως η παγκοσμιοποίηση και η κατάρρευση των καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, και των εσωτερικών, όπως η δημογραφική κρίση και οι μεταβολές στη διάρθρωση των αγορών εργασίας των χωρών υποδοχής. Το μάθημα θα διευρύνει τη συζήτηση για το μεταναστευτικό φαινόμενο στην περίπτωση της Ελλάδας και των χωρών προέλευσης των μεταναστών από τα Βαλκάνια. Το ενδιαφέρον θα επικεντρωθεί στις κοινωνικο-οικονομικές διαστάσεις της μετανάστευσης στις αγροτικές περιοχές της χώρας και στις ερευνητικές εμπειρίες στο πεδίο της έρευνας.

Το 2^ο μέρος του μαθήματος αποσκοπεί στον να συμβάλει στην κατανόηση της σχέσης ανάμεσα στην συγκρότηση του έθνους-κράτους και στον πολλαπλασιασμό των μεταναστών και των προσφύγων στο σύγχρονο κόσμο που κυριαρχείται από καπιταλιστικές σχέσεις. Σ' αυτό το πλαίσιο θα διερευνήσουμε τις πραγματικές και συμβολικές διαστάσεις των συνόρων, την ακούσια και την εκούσια μετανάστευση από την σκοπιά των γεωγραφικών, πολιτικών και οικονομικών σχέσεων ανάμεσα στις χώρες αποστολής και στις χώρες υποδοχής. Θα συζητήσουμε τις μεταναστευτικές μετακινήσεις στο πλαίσιο της παγκόσμιας πολιτικής οικονομίας και του καταμερισμού της εργασίας. Μέσα από συγκεκριμένα εθνογραφικά παραδείγματα θα προσεγγίσουμε τη σχέση ανάμεσα στη μετανάστευση και την παραγωγή συλλογικών ταυτοτήτων, ζητήματα διεθνικότητας, διασποράς, υβριδοποίησης, ξενοφοβίας και το ρατσισμού.

Ο Χαράλαμπος Κασίμης (kasimis@aua.gr) είναι καθηγητής Αγροτικής Κοινωνιολογίας στο Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στον αγροτικό μετασχηματισμό και ανάπτυξη στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια, με ειδικότερη αναφορά στην οικογενειακή γεωργία, την απασχόληση και τον μετασχηματισμό της αγροτικής κοινότητας. Τα περασμένα χρόνια το ενδιαφέρον του στράφηκε προς τη μετανάστευση και ειδικότερα στη μετανάστευση στις αγροτικές περιοχές.

Ο Γιώργος Τσιμουρής (tsimouris@hotmail.com) είναι επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου πανεπιστημίου στην Αθήνα. Έχει μεταπτυχιακό δίπλωμα από το τμήμα Κοινωνιολογίας του πανεπιστημίου του Essex (1994) διδακτορικό (1998) στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Πανεπιστήμιο του Sussex στη Μ. Βρετανία. Για τη διδακτορική του διατριβή πραγματοποίησε επιτόπια έρευνα στους Έλληνες πρόσφυγες της Μ. Ασίας. Η τελευταία του έρευνα που αφορά τη διαδρομή της ελληνικής κοινότητας της Ίμβρου.

► «Εισαγωγή στη μελέτη της προφορικής παράδοσης: Συγκριτική μέθοδος, επιτόπια έρευνα και εθνογραφία»

Δρ. Μαριλένα Παπαχριστοφόρου

Σκοπός του μαθήματος είναι μία πρώτη προσέγγιση της μελέτης της προφορικής παράδοσης και των ζητημάτων, που προκύπτουν από αυτήν. Θα αντλήσουμε παραδείγματα εφαρμογής από είδη της προφορικής λογοτεχνίας, όπως το παραμύθι, η επική παράδοση και οι ευτράπελες διηγήσεις. Στο πρώτο μέρος του μαθήματος θα εξεταστούν ζητήματα μεθοδολογίας μιας κατ' αρχήν φιλολογικής έρευνας: α) τα είδη του παραδοσιακού προφορικού λόγου και οι πιθανές προσαρμογές τους σε αστικά / ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, β) οι βασικές αρχές της συγκριτικής μεθόδου για την προσέγγιση και την μελέτη των ίδιων των κειμένων: διεθνείς ταξινομήσεις, εθνικοί κατάλογοι και έρευνα αρχείου. Στην συνέχεια θα προσεγγισθούν ειδολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα μίας επιτόπιας έρευνας διπλής κατεύθυνσης: α) η συλλογή πρωτογενούς υλικού / καταγραφές «κειμένων» με σκοπό την σύσταση αρχείων και β) η πρόσληψη του αφηγηματικού λόγου εντός των πολιτισμικών και κοινωνικών του συμφραζομένων.

Το δεύτερο μέρος θα εστιάσει στην εφαρμογή της συγκριτικής μεθόδου μέσα από την γενική θεώρηση δύο συγκεκριμένων παραδειγμάτων: α) τα συμφραζόμενα και οι επιτελέσεις επικών και μυθιστορηματικών παραδόσεων στα Βαλκάνια, και β) ο αφηγηματικός κύκλος του Νασρεντίν Χότζα σε συμφραζόμενα παγκοσμιότητας. Αμφισβητούμενες θεωρίες και εθνογραφική πράξη: η περίπτωση των «οικοτύπων» - διευρυμένες τοπικότητες και το χωνευτήρι των Βαλκανίων. Από την επιτόπια έρευνα στην ανθρωπολογία της προφορικότητας: στρατηγικές, ιδεολογικά και συμβολικά συστήματα, συλλογικές ταυτότητες, θεώρηση διαφορετικών συμφραζομένων της προφορικότητας, αμφισβήτηση της αυθεντικότητας, έμφυλες επιρροές στα είδη της προφορικής παράδοσης.

Το μάθημα θα ολοκληρωθεί με πρακτική στην επιτόπια έρευνα: ελεύθερη συνέντευξη, καταγραφή και σχολιασμός παραδειγμάτων παραδοσιακού προφορικού λόγου.

Η Μαριλένα Παπαχριστοφόρου (mpapach@academyofathens.gr) είναι εντεταλμένη ερευνήτρια στο Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών και εκλεγμένη επίκουρη καθηγήτρια Λαογραφίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Σπούδασε γαλλική φιλολογία και συγκριτική λογοτεχνία στην Σορβόνη (Παρίσι IV) και εκπόνησε την διδακτορική της διατριβή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία και Εθνολογία στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, στο Παρίσι. Κύρια ερευνητικά της αντικείμενα αποτελούν η ανάπτυξη και η τεκμηρίωση αρχειακών δεδομένων, καθώς και η μελέτη της προφορικότητας, με έμφαση στον αφηγηματικό λόγο και την επιτόπια έρευνα.

► «Εθνογραφική έρευνα σε μεθοριακές περιοχές: Άσκηση στις δύο πλευρές του ελληνο-αλβανικού συνόρου»

Καθηγητής Βασίλης Νιτσιάκος, Δρ. Βασίλης Δαλκαβούκης, Κώστας Μάντζος

Γενική εισαγωγή στην εθνογραφική επιτόπια έρευνα. Το ζήτημα της «συμμετοχικής παρατήρησης»: Προς μια κριτική αναθεώρηση. Από την ρεαλιστική εθνογραφία στις σύγχρονες αναζητήσεις. Η επιτόπια έρευνα και η κατανόηση του «άλλου». Το ζήτημα της ταυτότητας και της ετερότητας. Εφαρμογές στο πεδίο της εθνογραφίας των συνόρων. Τα εθνικά σύνορα και τα όρια των εθνοτικών ομάδων και ταυτοτήτων. Οι ιστορίες ζωής και οι βιογραφίες θα εξεταστούν ως πολύτιμα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία τα οποία εμπλουτίζουν την ποιοτική κοινωνική ανάλυση. Ως τέτοια συνιστούν ερμηνευτικούς «οδηγούς» που δύνανται να συμβάλουν στην κατανόηση εννοιών όπως η «μετάβαση», «τα όρια» αλλά και η συγκρότηση ατομικών και συλλογικών μνημών. Το παράδειγμα της ελληνο-αλβανικής παραμεθόριας ζώνης. Εξορμήσεις στα ελληνο-αλβανικά σύνορα και στην Αλβανία (περιοχή Πρεμετής) για άσκηση των φοιτητών στην επιτόπια έρευνα. Το μάθημα θα πραγματοποιηθεί στα ελληνικά και τα αγγλικά.

Ο Βασίλης Νιτσιάκος (bnitsiak@cc.uoi.gr) είναι Καθηγητής της Κοινωνικής Λαογραφίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στον τομέα των *Folklife studies* στο Πανεπιστήμιο του Leeds και διδακτορική διατριβή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο του Cambridge. Τα ερευνητικά του αντικείμενα περιλαμβάνουν ζητήματα μετανάστευσης, ταυτοτήτων και εθνογραφίας συνοριακών περιοχών στα Ελληνο-αλβανικά σύνορα. Διδάσκει μαθήματα με αντικείμενο τις εθνοτικές και εθνικές ταυτότητες στα Βαλκάνια.

Ο Βασίλης Δαλκαβούκης (vadalkav@gmail.com) είναι λέκτορας της Εθνογραφίας της Ελλάδας στο Τμήμα Ιστορίας και εθνολογίας του Δημοκριτείου πανεπιστημίου της Θράκης. Τα ερευνητικά και διδακτικά του αντικείμενα περιλαμβάνουν θέματα τοπικών και εθνοτικών ταυτοτήτων στη βόρεια Ελλάδα.

Ο Κώστας Μάντζος (kmantz@hotmai.com) έχει μεταπτυχιακό δίπλωμα στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το *University College London* και αυτή την περίοδο ολοκληρώνει τη διδακτορική του διατριβή για την ελληνική μειονότητα της Αλβανίας.

▶ «Η αγορά και η εμπορευματοποίηση των παραδόσεων»

Καθηγητής Vintila Mihailescu

Το μάθημα αυτό εξετάζει τις χρήσεις και καταχρήσεις της «παράδοσης», μιας κεντρικής έννοιας της ανθρωπολογικής σκέψης αλλά και ενός όρου ευαίσθητου για την ανθρωπολογική μελέτη του εθνικισμού. Το πρώτο μάθημα (Εθνικές παραδόσεις της Εθνολογίας και η κατασκευή των παραδοσιακών γεγονότων: Μια υπενθύμιση για το ιστορικό και επιστημολογικό πλαίσιο) εξετάζει κριτικά τους τρόπους με τους οποίους οι εθνικές παραδόσεις της Εθνολογίας στα Βαλκάνια προσδιορίζουν συνήθως το αντικείμενό τους ως παραδοσιακό γεγονός, προσεγγίζοντας με αυτό τον τρόπο την κοινωνική πραγματικότητα διαφορετικά απ' ό,τι η ντιρκεμιανή αρχή των κοινωνικών γεγονότων. Το δεύτερο μάθημα (Η συγκρότηση της λαϊκής κληρονομιάς: Η περίπτωση του Căluș) προχωράει ένα βήμα πιο πέρα εξηγώντας και απεικονίζοντας με τη βοήθεια πολλών εθνογραφικών φιλμ τον τρόπο με τον οποίο η Εθνολογία έχει συμβάλει στην παραγωγή των παραδόσεων. Πλησιάζοντας προς το παρόν, το τρίτο μάθημα (Η αγορά των χειροτεχνημάτων. Μια έκθεση ως μελέτη περίπτωσης: η κεραμική του Horezu) παρουσιάζει την αγορά και εμπορευματοποίηση της παράδοσης μέσα από μια συλλογική έρευνα σε μια κύρια σημασία για την κεραμική τέχνη κοινότητα στη Ρουμανία. Τέλος, το τέταρτο μάθημα (Κατοχυρώνοντας μια ονομασία προέλευσης για την παραδοσιακή γαστρονομία. Ένα πείραμα: πως θα συνέχιζες;) αποτελεί στην πραγματικότητα μια άσκηση ανταλλαγής ιδεών με στόχο την διερεύνηση του ρόλου και των ορίων των εθνολόγων στην εμπορευματοποίηση των παραδόσεων.

Ο Vintila Mihailescu (mihailescuvintila@yahoo.com) είναι καθηγητής της Ανθρωπολογίας στην Εθνική Σχολή πολιτικών σπουδών και διοίκησης του Βουκουρεστίου και Γενικός Διευθυντής του Εθνικού Μουσείου του Ρουμάνου Αγρότη στο Βουκουρέστι. Τα επιστημονικά και ερευνητικά του ενδιαφέροντα καλύπτουν του τομείς της γνωσιακής και της οικονομικής ανθρωπολογίας, των κοινοτικών μελετών και της ιστορίας της ανθρωπολογίας.

▶ «Κατανάλωση και μετα-σοσιαλιστικές κοινωνίες»

Δρ. Evgenia Krasteva-Blagoeva, Δρ. Ilia Iliev

Το μάθημα αυτό εστιάζει σε μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά της κατανάλωσης και της καταναλωτικής κουλτούρας στις σοσιαλιστικές και μετα-σοσιαλιστικές κοινωνίες. Το ζήτημα των αλλαγών των καταναλωτικών πρακτικών και ειδικά αυτό της συμπεριφοράς σχετικά με το φαγητό και τα τρόφιμα θα αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης στη βάση εθνογραφικού υλικού προερχόμενου από τη Βουλγαρία. Στη συνέχεια θα συζητηθεί η εισαγωγή σοβιετικών και δυτικών εννοιών που σχετίζονται με την κατανάλωση στην ορολογία των κοινωνικών επιστημών στη Βουλγαρία, τις κοινωνικές πολιτικές και τις καθημερινές πρακτικές. Τέλος, το μάθημα θα κλείσει με μια συζήτηση για την υιοθέτηση όρων της ανθρωπολογικής παράδοσης της Δύσης στις τοπικές κοινωνίες των Βαλκανίων.

Η Δρ. **Evgenia Krasteva-Blagoeva (evgenia_blagoeva@hotmail.com)** είναι επίκουρος καθηγήτρια της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο *New Bulgarian University* της Σόφια στη Βουλγαρία. Έχει μεταπτυχιακό δίπλωμα (1994) στην Εθνολογία από το Πανεπιστήμιο "St. Kliment Ohridski" της Σόφια και διδακτορικό δίπλωμα (1998) από το Εθνογραφικό Ινστιτούτο της Βουλγαρικής Ακαδημίας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα

περιλαμβάνουν ζητήματα ονομάτων και ονοματοθεσίας, εθνοτισμού και ταυτοτήτων στα Βαλκάνια, καθώς και καταναλωτικής κουλτούρας, εθνοτικών και θρησκευτικών μειονοτήτων στη Βουλγαρία.

Ο **Δρ. Ilia Iliev (ilyailiev@gmail.com)** είναι επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Εθνολογίας του Πανεπιστημίου "St. Kliment Ohridski" της Σόφια, από όπου έλαβε και το διδακτορικό του δίπλωμα (1998). Διδάσκει Ιστορία και Θεωρία της Εθνολογίας και Εθνογραφία του Σοσιαλισμού και ασχολείται ακόμα με την εφαρμοσμένη έρευνα σε θέματα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στη σύγχρονη Βουλγαρία. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν ακόμα την κοινωνική ιστορία των πρώην σοσιαλιστικών κρατών, το φαινόμενο του εθνοτισμού και το μετασχηματισμό της γεωργίας στη Βουλγαρία. .

► «Φύλο, σεξουαλικότητα, εθνοτική ταυτότητα: Σύνθετες διαδρομές»

Δρ. Αλεξάνδρα Μπακαλάκη, Δρ. Βενετία Καντσά

Στο μάθημα παρουσιάζεται καταρχήν η ιστορία της προβληματικής για τις γυναίκες και το φύλο που αναδύθηκε στο πλαίσιο της ανθρωπολογίας κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70. Η προβληματική αυτή έχει συμβάλει αποφασιστικά στην κριτική αναθεώρηση εθνογραφικών πρακτικών, αλλά και θεωρητικών και επιστημολογικών παραδοχών. Πάντως, η υιοθέτηση του φύλου ως οπτικής γωνίας για τη μελέτη επιμέρους κοινωνικών και πολιτισμικών διαδικασιών συνοδεύτηκε από την επίγνωση ότι οι σημασίες που αποδίδονται στο φύλο εξαρτώνται από τις εκάστοτε πολιτισμικές αντιλήψεις και σύμβολα που αφορούν το υποκείμενο και το σώμα και ότι το φύλο πάντοτε διαπλέκεται με άλλες όψεις της ταυτότητας ή του εαυτού καθώς και με άλλες κοινωνικές σχέσεις. Στο μάθημα λοιπόν θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη διαπλοκή του φύλου με τη «φυλή», τη συγγένεια, τη σεξουαλικότητα και την εθνοτική ταυτότητα στο πλαίσιο του ύστερου καπιταλισμού.

Η **Αλεξάνδρα Μπακαλάκη (abak@hist.auth.gr)** είναι επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Σπούδασε κοινωνιολογία στο Indiana University και ανθρωπολογία στο State University of New York at Buffalo. Έχει ασχοληθεί με την έρευνα και τη διδασκαλία μαθημάτων που αφορούν το φύλο από τη σκοπιά της ανθρωπολογίας.

Η **Βενετία Καντσά (vkantsa@sa.aegean.gr)** είναι λέκτορας στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Μυτιλήνη. Σπούδασε φιλοσοφία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και Κοινωνική Ανθρωπολογία στο London School of Economics, University of London (Ph.D.) Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται σε θέματα φύλου και σεξουαλικότητας, συγγένειας και νέων τεχνολογιών αναπαραγωγής.

► «Μουσική και χορός στα Βαλκάνια: Πολιτισμός, ταυτότητες και εξουσία»

Δρ. Παναγιώτης Πανόπουλος, Δρ. Ιωάννης Μάνος

Η μουσική και ο χορός είναι αλληλένδετες κοινωνικές δραστηριότητες και κρίσιμοι κοινωνικοί τομείς όπου διαρθρώνονται και εκφράζονται συλλογικά κοινωνικές σχέσεις, πολιτισμικοί συμβολισμοί, μετασχηματισμοί και συγκρούσεις. Το μάθημα αυτό προσεγγίζει τη μουσική και το χορό ως κοινωνικές και πολιτισμικές πρακτικές, αλλά και ως σύμβολα που σχετίζονται με τη συγκρότηση συλλογικών ταυτοτήτων, και τη δημιουργία τοπικών, εθνικών και υπερεθνικών δικτύων. Με βάση την εθνογραφική έρευνα των εισηγητών [περιοχή της Φλώρινας (Μάνος) και νησί της Νάξου (Πανόπουλος)] αλλά και άλλα εθνογραφικά παραδείγματα από άλλες Βαλκανικές χώρες, θα εστιάσουμε στο ρόλο της μουσικής και του χορού στην κατασκευή του κοινωνικού φύλου, εθνικών και άλλων συλλογικών ταυτοτήτων, καθώς και στην πολιτική των ταυτοτήτων και του πολιτισμού σε συνοριακές περιοχές εθνικών κρατών. Θα διερευνήσουμε ακόμα ευρύτερα θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα της εθνογραφικής πρακτικής όπως η σχέση ανάμεσα στη συμμετοχή και την παρατήρηση στην επιτέλεση του χορού και της μουσικής, η γωνία θέασης του ερευνητή, ζητήματα 'αυθεντικότητας', η αναζωογόνηση της 'παράδοσης' και η επίδραση της αγοράς στο μετασχηματισμό της μουσικής και του χορού. Το μάθημα θα περιλαμβάνει πρακτική στην επιτόπια έρευνα σε τοπικά μουσικά και χορευτικά γεγονότα.

Ο **Παναγιώτης Πανόπουλος (ppanopou@sa.aegean.gr)** είναι επίκουρος καθηγητής Ανθρωπολογίας της Μουσικής και του Χορού στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Μυτιλήνη. Σπούδασε Παιδαγωγικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Κοινωνική Ανθρωπολογία στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, απ' όπου έλαβε και το διδακτορικό του δίπλωμα το 1998. Ασχολείται ερευνητικά με ζητήματα ανθρωπολογίας των μουσικών επιτελέσεων και εθνογραφίας του ήχου. Οι πρόσφατες

εθνογραφικές του εργασίες εστιάζουν στον συμβολισμό του ήχου και της ακοής στην ελληνική κοινωνία, χρησιμοποιώντας σαν εθνογραφικό παράδειγμα τα κουδούνια των ζώων. Οι πρόσφατες του δημοσιεύσεις ασχολούνται με το συμβολισμό του ήχου και της διαδικασίας του ακούειν στη σύγχρονη Ελλάδα. Ένα άλλο κομμάτι των ερευνητικών του ενδιαφερόντων εντοπίζεται στη μελέτη των τοπικών συλλόγων και του ρόλου των μουσικών επιτελέσεων στη συγκρότηση της ταυτότητας.

Ο Ιωάννης Μάνος (ioannis.manos@gmail.com) είναι λέκτορας της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Βαλκανικού Χώρου στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα. Έλαβε το μεταπτυχιακό (1998) και διδακτορικό του δίπλωμα (2002) από το Τμήμα Ανθρωπολογίας του πανεπιστημίου του Αμβούργου στη Γερμανία. Έχει πραγματοποιήσει έρευνα για ζητήματα πολιτικής του πολιτισμού και της ταυτότητας, την πολιτικοποίηση του χορού και το ρόλο του σε διαδικασίες συγκρότησης ταυτότητας στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια.

Η οργανωτική ομάδα των σεμιναρίων

- Πρόεδρος: Βασίλης Νιτσιάκος, Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Vintila Mihailescu, Καθηγητής Πανεπιστήμιο Βουκουρεστίου
- Δρ. Rajko Mursic, αναπληρωτής καθηγητής, Τμήμα Εθνολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο της Ljubljana
- Δρ. Ljuro Risteski, Αναπληρωτής Καθηγητής, Ινστιτούτο Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας, Πανεπιστήμιο Αγ. Κυρίλλου και Μεθοδίου, Σκόπια
- Δρ. Bojan Zikic, αναπληρωτής καθηγητής, Τμήμα Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου
- Δρ. Evgenia Blagoeva, επίκουρος καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας, New Bulgarian University, Σόφια
- Δρ. Ilia Iliev, επίκουρος καθηγητής, Τμήμα Εθνολογίας, Πανεπιστήμιο "St. Kliment Ohridski" της Σάφια
- Δρ. Γιώργος Αγγελόπουλος, επίκουρος καθηγητής, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη
- Δρ. Παναγιώτης Πανόπουλος, επίκουρος καθηγητής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μυτιλήνη
- Δρ. Γιώργος Τσιμουρής, επίκουρος καθηγητής, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα
- Δρ. Αλίκη Αγγελίδου, λέκτορας, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα
- Δρ. Βάλια Κράββα, Τμήμα Διατροφής και Διαιτολογίας Α.Τ.Ε.Ι Θεσ/νίκης
- Δρ. Βασίλης Δαλκαβούκης, λέκτορας, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας, Δημοκρίτειο Παν. Θράκης, Κομοτηνή
- Δρ. Ιωάννης Μάνος, λέκτορας, Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα

Διαδικασία αίτησης

Ο/Η κάθε ενδιαφερόμενος/η θα πρέπει να συμπληρώσει μια αίτηση και να την αποστείλει ηλεκτρονικά στην ακόλουθη διεύθυνση: konitsa.summerschool@gmail.com

Τη αίτηση μπορείτε να βρείτε στην παρακάτω διεύθυνση της **ιστοσελίδας του πανεπιστημίου των Ιωαννίνων**:

http://www.uoi.gr/conferences/konitsa_summerschool/index_en.html#application_procedure

Λήξη προθεσμίας για την υποβολή αιτήσεων ορίζεται η **15^η Μαΐου 2008**. Οι αιτούντες θα ενημερωθούν για την αποδοχή ή μη της αίτησής τους μέχρι το τέλος Μαΐου του 2008.

Ο/Η κάθε ενδιαφερόμενος/η καλείται να επιλέξει, **το ανώτερο, δύο (2) μαθήματα ανά εβδομάδα**, δηλ. τέσσερα στο σύνολο. Επιπρόσθετα, έχει τη **δυνατότητα μιας πέμπτης (5ης) επιλογής**, η οποία αφορά στο μάθημα που θα πραγματοποιηθεί στο Σαββατοκύριακο 1-3/8. Έτσι, κάθε συμμετέχων/ουσα θα έχει τη

δυνατότητα να συμμετέχει σε **τέσσερα (4), το ελάχιστο**, ή σε **πέντε (5), το μέγιστο, μαθήματα** στη διάρκεια του Σχολείου.

Κάθε μάθημα θα περιλαμβάνει τέσσερεις 90λεπτες συναντήσεις.

Το καθημερινό πρόγραμμα θα περιλαμβάνει 2 πρωινές και 2 απογευματινές ενότητες διδασκαλίας διάρκειας 90 λεπτών η κάθε μία.

Αίτηση μπορούν να υποβάλλουν τελειόφοιτοι προπτυχιακοί, και μεταπτυχιακοί φοιτητές, και υποψήφιοι διδάκτορες. Ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων θα ανέλθει στους εκατόν δέκα (110).

Κάθε συμμετέχων/ουσα θα πρέπει να καταβάλλει το ποσό των 250 € ως κόστος συμμετοχής. Το ποσό αυτό θα καλύψει τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής των εισηγητών και προσκεκλημένων ομιλητών. Το ποσό θα πρέπει να καταβληθεί κατά την άφιξη και εγγραφή στην Κόνιτσα.

Τα έξοδα διαμονής και διατροφής καθώς και οι μετακινήσεις στα πλαίσια των δραστηριοτήτων των σεμιναρίων θα καλυφθούν από το Δήμο Κόνιτσας. Τα έξοδα ταξιδιού προς και από την Κόνιτσα θα πρέπει να καλυφθούν από τους ίδιους τους/τις συμμετέχοντες/ουσες.

Ένα Πιστοποιητικό Συμμετοχής στα Θερινά Σεμινάρια Κόνιτσας θα χορηγηθεί στους/στις συμμετέχοντες/ουσες φοιτητές/τριες.

Παράλληλες δραστηριότητες

Οι πρώτες δύο βδομάδες του Αυγούστου είναι μια περίοδος κατά την οποία πραγματοποιούνται πανηγύρια, θρησκευτικές γιορτές και άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες στην περιοχή. Παράλληλα, το Σαββατοκύριακο 2-3 Αυγούστου θα πραγματοποιηθεί για τους συμμετέχοντες στα σεμινάρια ερευνητική εκδρομή στην Αλβανία.

Χρήσιμες πληροφορίες

Οι παρακάτω ιστοσελίδες στο διαδίκτυο παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το δίκτυο πανεπιστημίων «Border Crossings» και την πόλη της Κόνιτσας.

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: <http://www.uoi.gr/>

Δίκτυο «Border Crossings»: <http://technologiki.com/BorderCrossings/Concept/index.html>

Πόλη της Κόνιτσας: <http://www.konitsa.gr/>

Επικοινωνία

Για οποιοσδήποτε ερωτήσεις και διευκρινήσεις σχετικά με τα καλοκαιρινά σεμινάρια της Κόνιτσας επικοινωνήστε με email στην παρακάτω διεύθυνση: **konitsa.summerschool@gmail.com**